

Allir norðmenn millióningar

Jan Müller

12.01.2014 - 15:07

Oljan.fo

Metstóra upphæddin í norska oljugrunninum vekir bæði ans og virðing í útheiminum

Nú um dagarnar rakk upphæddin í norska oljugrunninum, eisini nevndur “Statens pensjonsfond utland”, 5110 mia. kr. Og tá tað bégva 5.096 mill. fólk í Norra, merkir hetta, at hvør norðmaður kann kalla seg millióning. Hetta skrivar norska Dagbladet.

Hesi tíðindi vekja sum vera man stóran ans í londum kring heimin. Sambært bretska tíðindastovninum Reuters er Norra eitt undantak, tá so nógv onnur lond stríðast við skuld. Tíðindastovan, sum verður nógv virð fyri sítt professionella og óheft a arbeiði, staðfestir eisini, at norðmenn hava megnað at halda seg burtur frá freistingini at brúka alt oljuríkidømið. Oljugrunnurin varð stovnaður í 1990.

Norski fígggjarmálaráðharrin sigur m.a. í einum telduposti til bretska tíðindastovuna:

“Mange land har erfart at midlertidig høye inntekter fra naturressurser skaper relativt kortlivede oppgangstider som etterfølges av tider med vanskelige tilpasninger.”

Olav Chen, sum arbeidur hjá fyrirkuni “Storebrand”, kallar oljugrunnin «en stor suksess», sambært Dagbladet.

“Tað er ikki altíð so, at rávørutjóðir megna at umsita ognirnar á ein skilagóðan hátt. Oftani sær tú dømi um, at freistingin at brúka allar pengarnar er sera stór, nakað, sum seinni hevur havt við sær stórar trupulleikar,” sigur Chen við Dagbladet.

Spurdur hvørjar fyrimunir hvør einstakur norðmaður fær at hava allar oljupengarnar í oljugrunninum, svarar Chen:

“Tað gevur okkum ein stóran buffara, sum kann gera viðurskiftini minni trupul, tá tað koma ringar búskaparligar tíðir. Norra hevur móguleika at brúka meira oljupengar at stimbra búskapin við, tá búskaparliga støðan versnar.”

Norski serfrøðingurin heldur positivu útlendsku viðmerkingarnar um oljugrunnin vera uppá sítt pláss, serstakliga um tú hyggur eftir, hvussu skuldin hjá øðrum londum bara er vaksin seinastu árinum og hevur verið orsøkin til, at lond hava kent seg noydd til at skerja fíggjarlógirnar og hava harvið lagt upp til stórt arbeiðsloysi.

Men hann sær eisini óhepnar avleiðingar av oljuríkidøminum. Eitt nú tað sera høga kostnaðarstöðið í Norra, og at búskapurin verður minni kappingarførur í framtíðini. Vandin er eisini, at tú ger tær ikki nóg greitt, hvussu støðan er, og at tú tá brúkar ov nógv, sum so aftur setir húsarhaldini í økta skuld sigur Chen.

Fíggjargreinarin undirstrikar annars, hvussu stóran týðning tann sokallaði “handlingsregulin” hevur.

Her er talan um ein lógarregul, sum politiska skipanin hevur samtykt og sum sigur, at norskar stjórnir hava ikki loyvi at brúka meira úr oljugrunninum enn tað, sum svarar til 4% av virðinum í grunninum um árið. (Sí niðanfyri meira um hann)

“Hesin regulin hevur verið gull verdur, tá hugsað verður um sjálvdisiplin. Hann hevur verið nakað av tí skilabesta, sum er hent, og hevur tænt Norra sera væl.”

Chen heldur annars, at stóri vøksturin í oljugrunninum átti at havt við sær, at kravið til brúk úr oljugrunninum átti at verið lægri enn tey 4%. Serstakliga nú renturnar í Norra hava verið so lágar og hava stimbrað búskapin, so átti at verið hildið aftur í fíggjarpolitikkinum.

Hann vísir á, at hægri tempo í búskapinum hevur við sær inflatió og hægri kostnaðarvøkstur.

“Við so lágum globalum rentum og upp til 40% av oljugrunninum sum íløga í rentugevandi virðisbrøv, er kravið til avkast í so stórt, og man kann í ringasta føri brúka ov nógv úr oljugrunninum við at varðveita dagsins brúksstöði. Tá verða framtíðar krøvini til pensiónir nógv torførari at handfara hjá komandi ættarliðum.

Fleiri viðmerkjarar í Norra og útlandinum hava í seinastuni mett, at norska oljuríkidømið hevur passiviserað partar av arbeiðsmarknaðinum og gjørt, at nógvir norðmenn liva av stuðuli.

“Hetta er lutvíst rætt, og hetta er baksíðan á ríkidøminum. Gondin í Norra vekir órógv, tá hugsað verður um øktar stuðulsútreiðslur og minkandi arbeiðsmegi. Arbeiði er tað mest týðandi tilfeingið, og ein fíggjarogn er langt frá nóg mikið til at seta ístaðin, um negativa gongdin heldur fram. Hetta er tí eitt av teimum mest týðandi økjum, sum politikararnir mugu geva ans, áðrenn tað verður ov seint. Serstakliga tá eldrabylgjan skolar inn yvir okkum, so er tað sera avgerandi at fáa fleiri í arbeiði. Ikki bara tí at fleiri, sum arbeiða skulu fara yvir til pensión, men eisini tí, at eldraumsorganin er so arbeiðskrevjandi og fer at krevja nógv fleiri resursir,” sigur Chen.

Handilsregulin

Hetta stendur at lesa um handilsregulin á heimasíðu:

“Handlingsregelen fastslår hvor stor andel av inntektene fra oljevirksomheten som skal brukes i norsk økonomi. Handlingsregelen ble vedtatt av Stortinget 2001. Inntektene fra oljevirksomheten går direkte til Statens pensjonsfond utland (SPU), tidligere kalt oljefondet. Regelen innebærer at staten hvert år kan bruke fire prosent av verdien av SPU ved inngangen av året.

Pengebruken skal tilpasses konjunktursvingningene i økonomien. Med andre ord skal staten bruke mer enn fire prosent når økonomien går dårligere og mindre enn fire prosent når det går bra. Den skal med andre ord fungere motsyklisk.

Handlingsregelen har tilslutning fra alle partier på Stortinget med unntak av Fremskrittspartiet.”